

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 500 Lei pe 1 an
Advocați 400 Lei pe 1 an
Magistrați 300 Lei pe 1 an
Un număr simplu 20 Lei
Un număr dublu 30 Lei
Un număr vechiu 35 Lei

Redacția: Strada Băei Nr. 13. Administrația: Strada Regina Maria Nr. 34 (Radio Reclame România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adf. Telefon: 630

S U M A R U L :

1. După patru ani de *G. Docan*
Jud. la Trib. Oradea Mare.
2. Ordonanța No. 4420—918 M. E. și Dola de *Cap. I. Bârsan*
doctor în drept, avocat.
3. Aplicarea legii speculei în Ardeal. Sentința jud. de ocol Buzlaș cu o adnotare de *V. M. Dimitriu*
4. Soc. de Patronaj din Oradea Mare, cu o observare de *V. P. Pastia.*
5. Informațiuni.
6. Supliment: Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștii publice.

După patru ani

„Ardealul Juridic” pășește în al cincilea an de regulată apariție.

Răsfoind din nou colecția celor patru ani de existență, se cuvine să meditam puțin asupra acestei vrednice și meritoase activități.

Dacă am ține seamă numai de greutățile inerente aslăzi oricărei lipărituri și am măsurat timpul îndelungat în care această revistă a apărut — în cea mai mare parte fără vre-un sprijin oficial —, încă am putea spune: Iată o viață de luptă, care, ca orice vreme petrecută în războiu, merită a fi socotită dublu.

Conducătorii „Ardealului Juridic” sunt însă departe de a crede că misiunea revistei e împlinită numai prin trecerea timpului. Ei se străduiesc să aplice vorba poetului latin: „*Vivere non est necesse, necesse est navigare*”; nu e necesar să trăiești, dar e necesar să vâslești pe mare! Căci nu numai prin simpla apariție a unei reviste juridice în capitala Ardealului, se poate binemerita dela știința Dreptului și dela propășirea Justiției române. Viața ei nu se poate sprijini numai pe o deșartă ambiție sau servi drept pretext ca anumite nume să apară bimensual mai mult pe coperta revistei decât în cuprinsul ei. Un ideal o însufletește, ideal întrevăzut din primele zile ale apariției sale.

Ar trebui să ne amintim anul de întemeiere al revistei — 1921 — pentru a-i înțelege pe deplin scopul și menirea. În Ardeal. Unirea a găsit o justiție maghiară din cari, făceau parte doar câțiva magistrați români. Numărul acestora s'a mărit apoi, mai mult cu magistrații veniți din Vechiul-Regat; pe când numărul magistraților unguri făcea ca la toate instanțele să nu se vorbească decât ungurește. Legile maghiare erau în cea mai mare parte netraduse. În limba română: nici un comentariu, nici un cod adnotat. Iar pe deasupra, o surdă și condamnată atitudine ostilă față de magistrații Vechiului-Regat, socotiți incapabili în bloc și chiar mai înainte de a se înfățișa la tribunalele lor. În anumite locuri atmosfera era însoțită de o adevărată sabotare a Justiției de către unii magistrați unguri.

Dar, oricâte greutăți s'ar fi împotrivit, Justiția românească trebuia înfăptuită.

În sprijinul ei și în aceste împrejurări neprielnice, apare curajos „Ardealul Juridic”. Scepticii priviau încercarea dela început neisbutită. Profanii — avem doar atâți profani și printre juriști! — refuzau revista, sau o primeau fără s'o citească. Invidioșii o criticau, veseli că li se dă un nou prilej pentru a-și desfășura palama. Prea puțini i-au dat concursul.

Trecând peste greutăți neînchipuite, revista și-a urmat drumul, îndeplinindu-și menirea cinstită și cu modestie. Ca o primă și fundamentală grijă, ea a dat atenție deosebită terminologiei juridice românești, care în Ardeal nu există. În adevăr — oricâtă bunăvoință am avea —, nu am putea numi „limbă juridică” provincialismele și barbarismele de factură latină cu care și astăzi încă mai vorbesc și scriu unii din juriștii noștri.

Intitulată „revistă de unificare legislativă”, ea a urmărit în al doilea rând această

importanță problemă, notând și discutând deosebiri de legislație din legile noastre provinciale și alcătuind astfel un material bogat pentru unificare. Ea a știut să se mențină într-o atitudine demnă, ferindu-se de un regionalism pătimăș sau de critici nedrepte. Revistă de însemnătate regională, „Ardealul Juridic” a reușit să nu fie revistă regionalistă.

În sfârșit, revista a publicat sentințele justiției ardelenice precum și noile legi și anteproiecte, însoțindu-le adesea de comentarii și adnotări lămuritoare.

Astfel, învingând toate greutățile, această foaie s'a impus. Ea a câștigat colaboratori și cetitori serioși, iar în coloanele ei se întâlnesc astăzi articole și sentințe din ce în ce mai românesc redactate. Am putea spune că din acest punct de privire, scopul ei s'a împlinit.

Încetul cu încetul, românizarea justiției se înfăptuește deasemeni. Și „Ardealul Juridic” se va putea mândri că la zidirea acestei noi clădiri a pus și el o mică piatră.

Dar dacă unele dificultăți dispar, răsar în loc altele. Justiția noastră — azi în plină prefacere — merge greu, în unele locuri putem spune: penibil. Unificarea legislativă întârzie. Pedeparte, modul cum ea se îndeplinește, este mai prejos de orice critică; iar pe de altă parte, se lucrează prea puțin la înfăptuirea ei. Noile ținuturi sunt sortite deci să fie încă multă vreme guvernate de vechile lor legiuri. Acestea vin însă în conflict cu legile noi și astfel, pentru deslegarea nemăratelor probleme și controverse, provinciile alipite au nevoie nu numai de un îndreptar serios și clar văzător, ci chiar de mai multe. E necesar apoi ca aceste reviste de importanță regională să ducă totodată o luptă hotărâtă și energică pentru realizarea mai grabnică a unificării legislative.

Existența „Ardealului Juridic” este prin urmare pe deplin justificată. Atâta vreme cât unificarea legislației nu va fi fapt împlinit, până când nu va dispărea și ultima lege străină aplicabilă în Transilvania, rostul acestor reviste și îmbunătățirile treptate ce-i trebuiesc aduse, nu mai au nevoie a fi dovedite.

Cu toate acestea, printre greutățile cu cari revista se luptă, nu este numai indiferența celor îndatorați a o sprijini, dar și a celor cari revista le poate personal folosi. După războiu, preocupările de ordin material au înăbușit cu totul preocupările de alt ordin. Iar în ce privește știința Dreptului, se

pare că în Ardeal gustul pentru doctrina juridică este mult mai puțin dezvoltat ca în Vechiul-Regat. Înaintea instanțelor judecătorești problemele de drept pur dispar, lăsând locul unei practici judiciare în care rolul suprem îl joacă, în civil ca și în penal, „Majestatea sa Maritorul”. Avocații se preocupă exclusiv de „starea faptică”, cunoscută de altfel de mai înainte de către judecător din dosar și debateri. De multe ori „auxiliarii justiției” se mărginesc a cere, pe lângă inevitabile „speze”, — în civil: „sentința”, iar în penal, condamnarea sau achilarea.

Dezvoltarea dată în Vechiul-Regat adevăratelor probleme de drept, precum și amploarea ce iau în fața instanțelor discuțiile juridice, ne fac să dorim Transilvaniei o unificare și în această privință; căci numai astfel știința Dreptului poate progresa în această regiune.

Întrevedem prin urmare „Ardealului Juridic” o înaltă misiune și din acest punct de vedere. Orizontul lui se lărgiște astfel; iar delă scopul modest propus la înființare, acela de a contribui la unificarea limbii și legislației, el poate trece la unul și mai înalt: a unifica spiritul și mentalitatea juristilor români de prelutindeni, contopindu-i într-o mentalitate unică românească.

Aceasta nu s'ar putea face decât propagând în Ardeal concepția modernă a spiritului juridic neo latin.

Ardealului românesc, lipsit atâta vreme de libertate, — îi trebuie și în Justiție — după ce va căpăta organizarea judecătorească temeinică —, o jurisprudență neanchilozată, liberă de formalism și de prejudecăți, care se poate obține prin largime de vederi, libertate de concepție, o logică strânsă, fineță de pătrundere a spiritului textelor, — într'un cuvânt prin o tehnică juridică superioară și continuu vie.

Căci „*jurisprudența nu are preț* —, spune marele profesor *Edmond Picard* —, *decât atunci când opinia ce se discută, e verificată în fiecare speșă nouă, Pe când, dacă judecătorul urmează orbește opinia primită, practica e mizerabilă*”.

Spiritul de care vorbim este acela care însufletește azi știința juridică a tuturor popoarelor neolatine. Această mentalitate, cu care juristii din Vechiul-Regat se pot pe drept cuvânt mândri, trebuie însușită de toți juristii români.

Pentru victoria ei, ne place să credem că „Ardealul Juridic” — primul stegar la

Dreptului românesc în Transilvania — va lupta mereu în locul de frunte.

George P. Docan
magistrat.

Ordonanța No. 4420/1918 M. E. și Dota

În coloanele revistei „Ardealul Juridic” s'a scris în câteva numere despre ordonanța No. 4420—1918, adică despre decretul No. 1 al Consiliului Dirigent, care menține în vigoare amintita ordonanță.

Astfel în No: 8 al revistei sub inițiale Ș. L. găsim aprecierea că deciziunea Curții de Casație este justă în ce privește forma contractelor — deciziune care are la baza sa menționata ordonanță. Găsim apoi în No. 18 al revistei, ordonanța No. 4420—918, reprodusă în întregime; găsim acolo ceva jurisprudență și adnotări făcute de un eminent jurist Dl. V. M. D.

În No. 20 găsim o punere la punct a intențiunii lor avute de Consiliul Dirigent prin menținerea în vigoare a ordonanței — intențiunii, căroră Curtea de Casație le atribuisese un înțeles greșit. Aceasta punere la punct e făcută de însuși redactorul decretului No. 1 al Consiliului Dirigent, Dl. prof. univ. Victor Onișor, care în ce privește legislatura Consiliului Dirigent a contribuit într-o foarte largă măsură la aducerea ei.

Că menținerea acestei ordonanțe și aplicarea ei e foarte justă și extrem de necesară, nu mai încapă nici o îndoială și că această ordonanță trebuie aplicată într'un mod strict e iarăși de neîgăduit. Dar ni-se pare o greșală, făcută de unele instanțe judecătorești, atunci când acestei ordonanțe i-se acordă o interpretare prea largă.

Înt'adevăr ordonanța No. 4420—918; se referă la înstrăinarea imobilelor prevăzând, că orice înstrăinare pentru a fi valabilă e necesar că ea să fie cuprinsă într'un document scris (§ 1 al ord.).

Pentru a ajunge la chestiunea ce ne interesează e necesar să constatăm ce-a voit să înțeleagă ordonanța amintită prin cuvântul „înstrăinare”? Am văzut, că suprema noastră instanță a greșit atunci, când a afirmat, că menținerea de către Consiliul Dirigent a ordonanței No. 4420—918, se datorește intențiunii acestuia de-a „înlesni reforma agrară ce așteaptă să fie realizată”. Din cea-ce rezultă, că Curtea de Casație, i-a atribuit decretului 1 al Consiliului Dirigent un scop greșit, i-a atribuit adică un scop pe care Consiliul Dirigent, nu prin această ordonanță a căutat să-l înlesnească. Intențiunea avută de Consiliul Dirigent, reese clar din expunerea unuia din redactorii aceluia decret: „continuitatea de drept și evoluțiunea lentă”.

Și precum s'au atribuit scopuri greșite mențina-

rei ordonanței 4420—918, tot asemenea credem, că s'a dat interpretări greșite cuvântului „înstrăinare” din ordonanță.

Prin înstrăinare credem, că ordonanța a înțeles: trecerea unui imobil dintr'o mână într'alta, dela un proprietar la altul, dar în așa fel, adecă cu condițiunea subînțeleasă, că noul proprietar, n'a putut avea, în prealabil, asupra imobilului ce i-s'a transmis nici-un fel de drept. Adecă: acela care înstreinează, în ordinea de drept, n'a avut nici măcar obligația morală, de-ași transmite imobilul altuia. Deci înstreinarea se presupune a se fi făcut între astfel de persoane, dintre cari cel ce înstreinează nu este obligat în nici-un chip a-și transmite, imobilul său noului proprietar.

Dota constituie ea o înstreinare de imobil? Răspunsul poate fi dublu: da! și nu, după cum ea este constituită de o persoană care în ordinea de drept este sau nu este obligată să constituie dota!

În conformitate cu §-ul 1220 c. c. a. părinții (și anume ambii părinți) sunt datori să constituie fitcei, ce voește să treacă în căsătorie o dotă potrivită cu rangul și cu starea lor. Iar din dispozițiile §-lui 1221 c. c. a. reese că la cererea viitorilor soți, (fiu, sau fică) însăși judecătoria va avea să stabilească dota ce trebuie s'o constituie părinții, ce preînd, că nu sunt în stare să constituie dotă.

Din spiritul legii rezultă, că constituirea dotei este un obligământ, care incumbă ambilor părinți deopotrivă, ei sunt datori să constituie dotă (conform §-ului 1220 c. c. a.), iar copiii ce se căsătoresc sunt în drept a preînde dotă.

În lumina acestor texte de lege, constituirea de dotă nu conține în sine o înstreinare de imobil pentru că nu se poate presupune, că însăși legea să vină să oblige pe cineva să-și înstrăineze averea.

O înstreinare de imobil ar fi constituirea de dotă numai în cazul, când ea ar fi constituită, de o persoană, care în ordinea de drept nu este obligată și nu poate fi silită să constituie dotă.

Dacă actul scris cerut de ordonanța 4420—918 este o garanție în plus, ca transmiterea imobilelor să nu se facă cu neprecugetare; nu se poate presupune ca legiuitorul să nu fi luat precauțiunea de a nu impune cuiva obligațiuni inechitabile.

De aici urmează, că ordonanța 4420—918 nuse poate aplica în cazul dintâi când dota este constituită de-o persoană, care după lege e și obligată să facă aceasta.

Pe când, în cazul al doilea, când dota e constituită de-o persoană streină sau o persoană ce nu e obligată s'o facă ordonanța va trebui aplicată.

În consecință — în ce privește dota, aplicarea ordonanței 4420—918, se va putea face cu echitate numai făcând distincțiunea de mai sus.

Instanțele de judecată, dând o interpretare prea largă ordonanței acesteia au aplicat-o și în cazurile de constituire de dotă, ca la orice fel de înstreinare propriu zisă. Și s'au văzut astfel fii și fice legitime respinși în acțiunea lor, pe motiv, că părinții lor nu le-au constituit dota prin act scris, ci numai verbal. Un exemplu: Curtea de Apel Tg-Mureș, în sentința sa No. C. 94—12—921 zice:

„Având în vedere, că înzestrarea pretinsă de reclamant (care este fiul legitim al părților (nota autor.)), conținând în sine o înstreinare a imobilului în litigiu din partea părții II; cu drept cuvânt instanța de Apel n'a luat-o în seamă, deoarece în dovedire reclamantul nu prezintă din partea părții II — care figurează ca exclusivă proprietară în Cartea funduară — un act scris în sensul ordonanței menționate, fapt pe care instanța de revizuire îl stabilește conform art. 534 al. ultim pr. civ.“

Prin interpretarea greșită a cuvântului „înstreinare“, fiul legitim al părților a fost respins cu cererea sa de a i-se recunoaște dreptul de proprietate la imobilele promise lui de zestre — verbal — de părțile II. (mama reclamantului), promisiunea, nefiind cuprinsă în act scris.

Prin acest mod de interpretare pare a se tinde chiar la desființarea dispozițiilor legii. Conform §-lui 1221 c. c. a. zestrea se poate pretinde chiar contra voinței celui obligat s-o dea. Ori, felul de interpretare al Curții de Apel Tg-Mureș — arătat mai sus — ne duce la idea că o acțiune bazată pe art. 1221, nu-i recomandabil a se intenta, de vreme ce nu ai un act scris, în baza căruia să ai drept a pretinde imobilul, ce conform acelei interpretări și-se înstreinează.

Dacă înzestrarea este considerată din partea celui ce-o face echivalentă cu o înstreinare, atunci atât în cazul unei promisiuni verbale a acesteia cât și în cazul §-lui 1221, dreptul de a o pretinde nu se poate valorifica: opunându-se la aceasta ordonanța 4420—918. Cu un asemenea fel de interpretare, s'ar putea merge chiar mai departe și să negi cuiva dreptul său la legitima porțiune — presupunând că ea s'ar putea elibera în natură — căci prin analogie și aceasta e echivalentă cu o înstreinare. Poți să respingi chiar un erede în baza unui testament verbal, căci prin aceeași analogie acest mod de transmitere nu este decât tot o înstreinare, necuprinsă într'un document scris. Și dacă ne gândim, că eredele (testamentului verbal) ar putea fi o persoană streină de testator, ne putem închipui la ce rezultate s'ar ajunge, dacă s'ar stărui în acel fel de interpretare, care nu numai că este prea larg, dar este și necorect.

Pentru aceste considerațiuni, credem, că s'a mers prea departe cu interpretarea, când Curtea de Apel a stabilit că „înzestrarea constituie în sine o înstreinare de imobile“, chiar și în asemenea cazuri.

Că interpretarea nu corespunde echității rezultă și din jurisprudența stabilită de Inalta Curte de Casație, care în cazuri exact analoage nu pretinde act scris, tocmai din motivul, că nu consideră înzestrarea drept înstreinare. Din care motiv rezultatul e că în cazuri identice alta este opinia On. Curții de Casație, și alta e opinia Curții de Apel: două opinii deosebite deși dreptatea materială din același moment și în aceleași cazuri nu poate fi decât una singură.

Sforțarea de a se ajunge la o singură interpretare, într'un asemenea caz e impusă de echitate.

Căpitan I. Bârsan,
doctor în drept, avoc. stag.
Șercaia.

JURISPRUDENȚA

Judecătoria de ocol Buziaș

Sentința penală No. 1270—1923.

Aplicarea legii speculii în Ardeal. Procedura specială prevăzută de această lege și procedură penală în vigoare în Ardeal. Dispozițiile art. 323 pr. penală din Ardeal și reprezentarea acuzării în materie de speculă. Art. 42, 323 pr. p. și art. 30 legea speculii. Forma sentinței și textele de aplicat când sunt circumstanțe atenuante. Prezența în instanța la judecătoria a acuzatilor. Art. 330 pr. p. și pronunțare sentinței. Art. 9 și 13, 4 și 5 legea speculii. Moltuare și discuții în adnotare.

Judecătoria de ocol Buziaș. A supra acțiunii penale prin care preotul D. N., C. F. din comuna Racovița și Episc. gr. cat. din Lugoj, sunt supuși judecării ca infractori la legea speculei, în baza procesului verbal dresat la 9 August 1923, și înregistrat la No. 1270—1923 de către D. G. A. judecător al ocolului Buziaș în baza art. 26 legea speculei.

Având în vedere că faptul fiind spre judecare deferit dl. Șt. K. fost la aceasta judecătorie, în ședința de la 16 Aug. 1923 s'a adus decusul No. 1270, pe care Tribunalul Timișoara cu decusul No. 5061 din 24 Decembrie 1923, l-a confirmat ordonând reluarea procedurii dela început, în cauzele 1269 și 1270—1923 privitoare primul la delicventa F. B., iar al doilea la preotul At. P. și cons.

Având în vedere că în buza susziselul decis al Tribunalului Timișoara din cauza schimbării judecătorului, procedura s'a reluat și efectuat dela început în ședința dela 5 Aprilie 1924 prin luarea de noul interogatorii și instruirea cauzei.

1. Având în vedere, că în cauză a fost pronunțată de această judecătorie sentința penală No. 1270 din 14 Aprilie 1924 și pe baza apelului delicvenților a fost înaintat dosarul Trib. Timișoara, care prin decizia No. 3930 din 14 Iunie 1924 a casat zisa sentință pentru violarea art. 384 al 11. pr. pen. și în baza art. 553 al. 1. și 325 și 42 pr. p. a trimis dosarul pentru o nouă sentință corespunzătoare prin care să se stabilească dacă agentul de constatare al infracțiunii susține acuzarea sau nu.

Având în vedere decusul de mai sus, judecătoria a fixat termen de judecată pentru astăzi, când a fost citate părțile ca în precedent cum și Ministerul de Industrie și Comerț și agentul de constatare Dl. G. A. judecător, Procedura completă.

Având în vedere că astăzi s'au prezentat toți

cei citați afară de N. D., C. F. și Episcopia gr. cat. din Lugoj.

Delicventul preot At. P. după ce s'au cetit toate actele dela dosar, a declarat că-și menține fără schimbare sau adăogire susținerile și declarațiile făcute în ședințele precedente.

Având în vedere, că Dl. Procuror delegat a stăruit în retrăgerea acuzei pe motiv că nu subversează delictul de speculă în lipsa prejurilor maximale la acea epocă.

Având în vedere că dl. avocat G. Z. reprezentantul Minist. de Industrie și Comerț în baza delegației cu No. 45946 din 30 Iulie 1924 a susținut acuzarea pe motiv că delicvenții nu au atăcat Procesul Verbal în fals, și că Trib. Timișoara a violat legea judecând în camera de consiliu, fără citarea părților și fără să fi fost consemnată de către delicvenți amenda, conform art. 321 sp. și a cerut ca judecătoria să-și declinze competența fiind autoritate de lucru judecat, și să fie trimis dosarul înaltei Curți de Casație pentru a decide în acest conflict întru-cât cazul trebuia judecat după normele de drept comun din vechiul Regat, adică fără asistența Procurorului delegat, nu în camera de Consiliu, și pe baza că apelul este devolutiv și în baza art. 103 legea judecătorilor de ocoale din vechiul Regat, tribunalul trebuia să judece cauza în fond, ceea ce n'ar fi putut să facă, nefiind consemnată decât amenda civilă, și deci trebuia să respingă apelul în baza art. 321 sp.

Având în vedere că dl. judecător G. A. ca agent constatare al infracțiunii, fiind prezent a declarat că prela acuzarea și a susținut procesul verbal dressat în ziua de 9 August 1923, cerând pedepsirea delicvenților pentru speculă pe motiv că nu au combătut Procesul Verbal prin procedura înscrierii în fals, singura dovadă admisibilă din partea delicvenților, și s'a asociat în subsidiar la concluziunile reprezentantului Ministerului de Industrie și Comerț.

Având în vedere actele dela dosar ale acestei noi proceduri și declarațiile delicvenților cum rezultă din Procesul Verbal de ședință se constată următoarele în fapt:

În ziua de 9 August 1923 preotul At. P. din comuna Racovița trimite spre vânzare pe piața Buziaș 214 lubenițe, recoltate pe $\frac{3}{4}$ din jugăr proprietatea episcopiei gr. cat. din Lugoj și arendat cu dijmă în natura lui N. D. și C. F. din aceeași comună.

Vânzarea s'a făcut în piața Buziaș femeiei F. B. de către C. F., N. D. și trimisul special V. A. cumnat cu preotul At. P. pe preț de 14 lei bucată una peste alta (mici și mari), iar 30 buc. din total erau deja vândute în detaliu la diverși cumpărători cu 900—925 lei în total.

Înainte de a fi luate în primire de cumpărătoarea F. B. lubenițele au fost confiscate și vândute în baza art. 36 l. sp. la licitația publică, pe preț de 6 lei buc. în total 740 lei, iar suma s'a consemnat conf. art. 37. l. sp. cu recepisa No. 1257—1923 depusă la dosar, fapt ce se constată prin Procesul verbal al Primăriei Buziaș cu data 12 August 1924 și stat la dosar.

Având în vedere că din adeverința cu data 11 Aprilie 1924 aflată la dosar, se constată, că preotul At. P. este administratorul autorizat al zisei episcopiei asupra domeniului ei aflat pe teritoriul comunei Racovița și care s'a expropriat de comisiunea de ocol Buziaș pe numele episcopiei gr. cat. din Lugoj.

Având în vedere că la dosar este procesul verbal susamintit al agentului de constatare, care fiind examinat se constată, că întrunește toate elemente cerute de art. IV. regulamentul l. sp. și prin urmare are a fi crezut ca probator pentru ce conține până la atacarea lui de către delicvenții prin procedura înscrierii în fals prevăzute de art. 26 al. II. din l. sp.

Având în vedere că această confradovadă prin înscrierea în fals nu s'a făcut de către delicvenți, totuși conform normelor de drept este în căderea și îndatorirea judecătorului de a analiza faptele constatate de agentul de constatarea infracțiunii pentru a-și forma convingerea asupra existenței faptului și a circumstanțelor agravante sau ușurătoare pentru a nu fi sclavul agentului de constatare, lucru ce nu a fost în intenția legiuitorului.

Având în vedere, că din interogatoriul delicvenților At. P. N. D. C. F. rezultă că depe terenul $\frac{3}{4}$ jughere cultivat de N. D. și C. F. s'au recoltat și vândut pe piața Buziaș și Lugoj în interval de trei săptămâni 15 Iulie—9 Aug. 1923, un număr de minimum 1200 lubenițe mari, iar pe loc la grădina s'a vândut circa 500 lubenițe mici, știut fiind că bucăștile mici, cresc mai multe ca cele mari.

Că este constatat că la 9 August delicvenții au vândit 214 lubenițe cu 14 lei buc. în suma totală de 3196 lei.

Considerând că în luna August este producție mai abundență și prejurile cele mai scăzute, iar la începutul recoltei prejurile sunt mai mari, fiind considerată trufandale, nu este exagerat dacă se ia ca baza de calcul prețul de 14 lei bucăși pe întreaga recoltă dela 15 Iulie până la 9 August, cu atât mai evident că în această sumă nu s'a înglobat încasările ce cu certitudine s'a făcut ulterior din vânzarea restului de recoltă până la începutul lunii Septemvrie cât durează recolta de lubenițe.

Având în vedere, că din acest calcul rezultă că delicvenții au încasat pe 1200 lubenițe mari și mijlocii suma de 16.800 lei, iar pe cel minimum 500 lubenițe mici calculate cu 8 lei buc. una peste alta au mai încasat circa 4000 lei, deci în un total 20.800 lei, în interval de trei săptămâni pe terenul de $\frac{3}{4}$ jughere, adică la jugăr 27.732 lei.

Considerând că recolta de lubenițe durează anual cel puțin până la începutul lui Septemvrie, rezultă că suma încasată de delicvenți trebuie să fi fost cu mult mai mare, și astfel calculul de mai sus nu este exagerat.

Având în vedere că pentru a constata dacă în adevăr delicvenții au săvârșit faptul de speculă ce li-se impută urmează a detrage din suma de 27.752 lei, care reprezintă venitul unui jugăr, cheltuielile făcute cu munca, întreținerea, paza și transportul produselor spre a calcula beneficiul net.

Având în vedere că din interogatoriul delicvenților rezultă că aratul și grapatul la un jugăr costă 300 lei, semănatul 7 oameni à 50 lei ziua 350 lei, semănta 10 kg. à 10 lei, prășitul 7 oameni, jumătate zi à 25 lei 175 lei, săpatul de două ori cu aceleași brațe 600 lei, transportul pentru vânzarea lubenițelor de 6 ori câte două cară à 50 lei carul, 600 lei și paza lubenițelor 300 lei, dă un total de 2425 lei la jugăr.

Că dacă se detrage întreaga această sumă necesară pentru punerea în valoare a unui jugăr din prețul încasat de delicvenți pe $\frac{3}{4}$ jugăr, adică din

20.800 lei, rezultă beneficiul net de 17.375 lei, din care delicventul N. D. și C. F. au încasat 8687 lei, iar episcopia gr. cat. din Lugoj jumătatea cealaltă.

Având în vedere că făcându-se proporția între capitalul investit 2425 lei la un jugăr (munca, sămînța, întreținere pază etc.) și suma încasată 27.732 lei la un jugăr, iar la $\frac{3}{4}$ din jugăr 20.800 lei rezultată ca beneficiu încasat de delicvenți a fost de 80%, deci un beneficiu ilegal față cu cel stabilit de art. 4. comb. cu art. 5 al. 2, l. sp. pentru vânzarea produselor nemaximalizate.

Având în vedere că din procesul verbal de constatarea infracțiunii se constată că delicvenții au vândut lubenițele cu 14 lei buc. și că în acea zi prețurile pe piață erau între 8—12 lei, și având în vedere că delicvenții nu au combătut aceste constatări prin singură dovadă permisă de art. 26 l. sp., iar în ce privește certificatul prezentat de delicvenți în instanță în ședința dela 5 Aprilie 1924 și eliberat de Primăria comunei Buziaș, că prețurile curente pe piață la acea dată ar fi fost între 13—20 lei buc. nu poate fi luate în considerare față cu dispozițiile categorice art. 26 l. sp. pentru combaterea procesului verb. și prin faptul că zisul certificat nu poartă un număr de înregistrare, șifra scrisă cu mașina este corectată ulterior, este tardiv și este în contradicție cu procesul verbal de licitație al aceleiași primării din 12 August 1923 dresat de același primar în care se prevede că, lubenițele confiscate dela delicvenți s'au vândut între 6—7 lei buc. considerat scăzământul 26% conf. art. 27 l. sp. ceace ar reveni exact la prețul de vânzare pe piață constatat în procesul verbal de agent și ca astfel și față de prețul curent al pieței delicvenții au vândut cu beneficiu mai mare de 30 procente.

Având în vedere susținerile delicvenților că lubenițele sunt un articol de lux și n'au fost maximalizate prin art. 2 al. 1. sp. și nu trebuiesc considerate nici între articolele nemaximalizate, dar care trebuiesc vândute cu beneficiu de 30 procente conf. art. 4. l. speculei.

Având în vedere, că legiuitorul a prevăzut două categorii de art: anume cele cu prețuri maximale pe care le-a enumerat limitativ în art. 2, iar categoria a doua toate celelalte articole care fac obiectul operațiunilor comerciale implicite producătorii direcți, importătorii angroșiști și comercianții detailiștii.

Că în ce privește pe producători ei trebuie a fi considerați, că fac operații comerciale pentru articolele produse și desfăcute de ei.

Că în conformitate cu art. 4 și 5 al. 2, l. sp. orice obiect în comerț este necesar, iar necesitatea o vădește însăși existența lui pe piață, și, că între art. a căror vânzare este reglementată de art. 5, al. 2, intră și lubenițele, care chiar dacă ar putea fi considerate ca art. de lux, totuși acest fapt nu îndreptățește pe producători, pentru acest motiv, să devine abuzivi și se pretindă prețuri exagerate încasând beneficii mai mari de 30%, deoarece legiuitorul a stabilit procentul de 30%, ca maxim de beneficiu cu care să se vândă orice fel de articole și pe care beneficiu negustori au a și-l fixa mai dinainte, după calcularea și scăderea tuturor speșelor generale.

Că dat fiind scopul legiuitorului și economia întregii legi de a apăra societatea contra abuzurilor speculanților și a susține libera concurență, în mod normal, trebuiesc admise în categoria art. prevăzute

de art. 4 și 5, chiar articole superflui și de lux (a se vedea comentariu la legea speculei Vespasian V. Pella, le delit speculation ilicite de același autor, și comentariu l. sp. de Georgescu Vâlcea pag. 32.)

Că dacă luăm în considerare situația locală Buziaș — stație Balneară, — frecventată în cea mai mare parte de suferinzi în majoritatea lipsiți de mijloace și cărora li-se prescriu regim vegetal ca hrană, se evidențiază mai mult lăcomia de câștiguri abuzive și ilicite ale negustorilor, care speculează suferințele, iar pe alta se evidențiază și faptul, că lubenițele nu trebuiesc considerate ca art. de lux în aceasta localitate.

În ce privește concluziile dl. Procuror delegat, că retrace acuza pentru că nu era preț maximal la acea dată; de și în ședința de 5. Apr. și-a susținut-o.

Având în vedere, că pe lângă motivele mai sus expuse despre existența sau neexistența regimului maximalizării a lubenițelor la acea dată urmează a vedea dacă retragerea acuzei din partea procurorului este de natura de a sista procedura și a paraliza justiția.

Având în vedere, că legea speculei este lege specială și are stabilite normele de procedură și aplicare, și deroaga în multe puncte dela dreptul comun astfel în art. 26 se crează o categorie de organe pentru control și constatare iar, în art. 28 și 29 le dă dreptul acestora a se substitui Ministerul Public și chiar a sta în instanța cu parte civilă.

Că dar față cu aceste considerații în materie de specula procurorul nu poate absta ca acuza tor, atât timp cât delicventul nu a reușit să combată prin procedura înscrieri în fals constatățile agentului din Procesul Verbal.

Că aceasta rezultă chiar din confruntarea textelor legii de speculă, întrucât ar fi o inadvertență din partea legiuitorului, că pe deoparte se investească cu o astfel de putere probanță actul dresat, iar pe altă parte efectul aceluși act se fie paralizat prin singurul „Non Volo“ al Procurorului, în care judecătorul ar fi sclav în mâinele procurorului, răpindui-se dreptul de discernământ și atributele sale.

Considerând apoi, că în cele mai multe cazuri specula fiind constată conf. art. 26. 1. sp. nu există denunțator particular și atunci dacă ar fi ca procesele verbale dresate de agenții prevăzuți în acel articol să fie lăsate la simpla discrețiune a procurorului de a le susține acuzarea sau nu se vede care ar mai fi rostul tribunalului a judeca apelurile venite dela judecătorii de ocol unde nu a asistat procuror (Vechiul Regat) sau în Transilvania unde procurorul n'ar înțelege să susțină acuzarea.

Tribunalul ar fi un sclav în mâinele procurorului de a constata vinovăția numai a celor contravenienți apelanți, pe care procurorul n'ar crede că-s vinovați, iar reclamanți privași nefiind, nu ar avea cine să preea acuzarea acelor contravenienți la care procurorul n'ar înțelege a susține acuzarea; mai mult decât atât s'ar putea întâmpla că la un comerciant dat judecări prin procesul verbal al procurorului dela prima instanța, un alt procuror susține acuza, iar în apel primul procuror fiind de altă părere să-i retragă acuzarea și atunci când tribunalul n'ar avea puțința să intervină și analizând faptele, să-și pronunțe hotărârea. Această simplă retragere a acuzării ar avea ca rezultat o diminuare a prestigiului parchetului în ochii societății, lucru la care nu s'a putut gândi legiuitorul,

Că aceasta n'a fost în intenția legiuitorului speculei, deoarece prin neaplicarea uniformă a legii s'ar crea decădere pentru infractori din vechiu Regat, unde nu există instituția procurorului delegat pe lângă judecătorii de ocol și care delicvenți nu ar putea profita de cererea de sistarea procedurii din partea procurorului.

Și astfel pentru motivele arătate retragerea acuzei din partea procurorului delegat nu poate avea efectul paralizării justiției și deci nu are să fie luată în considerare.

Asupra motivului pentru care dl. procuror delegat a retras acuza că la lubenițe nu a fost prețul maximal.

Având în vedere că din art. 2. alin. 1. sp. rezultă care articole sunt maximalizate, iar în art. 4 și 5 se prevede că la articolele care nu sunt maximalizate nu se poate încasa beneficiu mai mare decât 30% prin ori câte mâini ar trece, după socotirea tufurilor speselor.

Având în vedere că legea speculei este de interes social general pentru a înfrâna și tempera abuzurile și pofta de câștig cum și a favoriza concurența și echilibrarea prețurilor, se stabilește că disp. art. 4 și 5. 1 sp. se referă la toate articolele din comerț de ori ce mărfuri fixând un beneficiu rațional, de care trebuie să țină seama comercianții producătorii etc. fără a mai fi nevoie de maximalizarea și fixarea prețurilor și ori ce încasare peste acel beneficiu legal devine abuziv, iar faptul se califică speculă ilicită, cum s'a văzut și din analiza de mai sus.

Că astfel și din acest punct de drept retragerea acuzei dl. Procuror delegat este neantemeiată.

2. Referitor la susținerile reprezentantului Ministerului Industrii și Comerțului și ale agentului de constatare de a se trimite dosarul Inaltei Curți de Casație și Justiție pentru regulador de competență.

Având în vedere că conform principiilor de drept și regulilor de drept comun din procedura penală maghiară în vigoare, Judecătoria de ocol nu poate censura sentințele și deciziunile instanțelor superioare, respinge cererea pentru declinarea competenței pentru regulador de competență și în baza art. 553 al. 1. respectiv 323 pr. p., procedează mai departe analizând stările de fapt și de drept.

Având în vedere că delicventul Al. P. în ziua de 9. August 1923 nu a fost prezent la vânzarea lubenițelor de către ceilalți delicvenți.

Că totuși numitul a recunoscut în instanță că a înputernicit pe cumnațul său A. V. de a vinde împreună cu ceilalți și a încasa toți bani proveniți din vânzare pentru că în urma dânsul cu delicventul să-i împartă, de unde rezultă că a consimțit anticipat la vânzare de orice prețuri, că de altfel la interogator numitul a recunoscut că și în celalalte rânduri a vândut lubenițele tot pe același preț și a primit bani fără a obiecta delicvenților tovarășii că vând cu prețuri prea mari și astfel rezultă că dânsul tovarăș de fapt și de drept mai dinainte asupra câștigurilor ilicite ce au încasat alături în ziua de 9. August cât și înainte când a vândut în piața Buziaș și Lugoj lubenițe chiar personal în unire cu ceilalți delicvenți.

Având în vedere că din analiza stării faptice cum rezultă din procesul verbal de constatare cu data 9 August 1923 care n'a fost combătut prin nici o dovadă de delicvenți cum și din interogatoriile delicvenților Al. P., N. D., C. F. și informatorul V. A. cu-

prinse în procesele verbale de ședință rezultă că: Delicvenții N. D. și C. F. ca producători direcți iar preotul Al. P. ca administrator al terenului proprietatea Episcopiei Grec. Cat. din Lugoj, au vândut pe piața Buziaș în ziua de 9 August 1923 o cantitate de 214 lubenițe cu prețul de 14 lei buc. încasând suma de 3196 lei în loc de 8—12 lei buc. cum era prețul curent al pieței și prin acest fapt s'au făcut culpabili de delictul prevăzut de art 9 l. sp. care nu face distincție între delictul de tentativă și faptul consumat care text s'a citit în ședința publică cum urmează:

Art. 9. — Se pedepesc cu amenda penală dela 10.000—40.000 lei, sau cu închisoare dela 15 zile până la o lună, toți acei cari vor fi încercat să depășească fie prețurile maximale sau tarifele stabilite, în virtutea art. 2 și 3 din prezente lege, fie maximum de beneficiu fixat de art. 5.

Asemene se vor pedepsi și producătorii sau importatorii cari după fixarea prețurilor maxime de vânzare, conform art. 4, al. 2 vor fi depășit sau încercat și depășească aceste prețuri.

În caz de recidivă pronunțarea închisorii este obligatorie. Agravarea pedepsei de recidivă va fi făcută în condițiunile stabilite de art. 16.

Având în vedere că din declarațiile delicvenților, a repr. Episc. Preatu N. M. și averința dosar rezultă că proprietar al terenului cultivat cu lubenițe este Episc. Grec. Cat. din Lugoj, care se constată că a încasat prin administratorul său delicventul Al. P. suma de 6666 lei afară de 1598 lei cuvenit din vânzarea dela 9 August 1913, fără a investi capital. în timp ce arenda unui jugăr în hotarul com. Racovița este 50 lei, plus ipositele.

Că astfel se constată că zisa Episcopia deși Statul i-a atribuit 100 jugăre. pământ în hotarul com. Racovița pentru ași procura produsele necesare consumului propriu, numita Episcopia a abuzat de un câștig ilicit prin administratorul său Al. P. și nu a întrebuițat produsele pentru consumul propriu sau filantropic, ci a ordonat vânzarea lor, consimțind a primi sume mari, rezultate din aceste vânzări și astfel s'a făcut culpabilă de faptul prevăzut și pedepsit prin art. 13 l. sp. care s'a citit în ședința publică cum urmează:

Art. 13. — Dacă operațiunile delicioase prevăzute de ultimul alineat al art. 4 și de art. 7 până la 11, inclusiv au fost făcute în numele unor societăți sau asociațiuni de către acei ce sunt însărcinați, în virtutea unui titlu oarecare cu direcțiunea, administrarea s'au reprezentarea acestor societăți sau asociațiuni, în afară de pedepsele personale ce vor fi aplicate, în conformitate cu dispozițiunile articolelor de mai sus, acestor reprezentanți sau însărcinați, societățile vor fi condamnate la o amendă civilă de la 50.000 până la 500.000 lei.

Această amendă se va putea chiar majora în cazurile și condițiunile determinate de art. 12, al. 1. Având în vedere că în ce privește depozita martorei I. S. s'a renunțat la ea, fiind suficiente dovezile de culpabilitatea delicvenților.

În ce privește lipsa părșilor care au luat termenul la cunoștință în ședința precedentă ea nu poate împedea darea sentinței față cu disp. art. 29. l. sp.

Asupra sumei de lei 659 încasate din vânzarea prin licitație publică a 161 lubenițe și consemnați la Percepția circ. Buziaș sub recepția 1257 stată la dosar,

in bara art. 37 l. sp. se va încunoștința Ministerul Industriei și Comerțului ca după rămânerea definitivă a sentinței să intre în posesiunea zisei sume, spre a o întrebuința în scopul prevăzut în art. 35 l. sp.

Considerând că în favoarea delicvenților militează și circumstanțe ușurătoare urmează a se face aplicațiunea art. 60 c. p. r. care s'a citit în ședința publica după urmează:

Art. 60. Afară de cauzele de scuze anume prevăzute de lege, mai sunt și alte cauze de micșorarea pedepsei, lăsate cu totul la aprecierea juriului sau a judecătorului corecțional care se numesc circumstanțe atenuante.

Când juriul va declara că există în favoarea acuzatului, recunoscut culpabil, circumstanțe atenuante, pedepsele ce pronunță legea în contra unor asemenea se vor modifica după cum urmează:

Dacă pedeapsă ce pronunță legea este munca silnică pe vieajă, Curtea va aplica munca silnică pe limp mărginit sau reclusiunea.

Dacă pedeapsa este aceea a muncii silnice pe limp mărginit, Curtea va aplica pedeapsă reclusiunii sau maximul închisoarei.

Dacă pedeapsă va fi aceea reclusiunii detențiunii, degradățiunii civice sau maximul închisorii corecționale fără a o putea reduce la mai puțin de un an.

Curtea va putea încă aplica și o amendă dela 500 până la 1500 lei. In caz când legea pronunță maximul unei pedepse criminale, Curtea va aplica minimul aceleiaș pedepse sau chiar pedeapsă ce vine cu un grad mai jos.

Dacă legea pronunță pedeapsă închisorii sau aceea a amenzii sau dacă Tribunalele corecționale vor constata circumstanțe atenuante, ele sunt autorizate, chiar în caz de recidivă, a reduce pedeapsa închisoarei până la minimum de 15 zile și chiar mai jos, precum asemenea și pedeapsa amenzii până la minimum de lei 26 și chiar mai jos. Tribunalele pot să substituie, în asemenea caz, închisoarei amendă, fără însă să se poată cobori în nici un caz, mai jos de simplă poliție.

Văzând și dispozițiunile art. 4 și 5 l. sp. și art. 2 și 5 din legea pentru maj. amenzilor judecătorești și în unire cu concluziunile agentului de constatare.

Pentru aceste motive în numele legii hotărăște: In baza art. 9 și 13 comb. cu art. 4 și 5 din legea sp. ilicite și cu aplicarea art. 60 c. pr. condamnă pe delicvenții:

Dr. N. C. F. și preot. At. P. ca administrator al bunurilor Episcopiei Grec. Cat. din comuna Racovița la câte 6000 (șeasemii) lei amendă cu apl. art. 2. și 4. în legea pentru majorarea amenzilor judecătorești, iar în caz de insolvabilitatea să sufere câte 120 zile închisoare: mai condamna Episcopia Grec. Cat. din Lugoj să plătească ca amendă civilă 20.000 (douăzeci de mii) lei.

Toate amenzile să plătesc în folosul Ministerul Industriei, Fond. special pentru înființarea de școli comerciale și pentru acoperirea cheltuielilor impuse de reprimarea speculei.

Suma rezultată din vânzarea pepinilor confiscăți se vor vărsa la același fond.

Cu apel. Dată și citată în sentința publică azi 6 August 1924.

Ion Radulescu ss.
Judecător,

Adnotare. Publicăm sentința de mai sus pentru a evidenția încă odată cu câtă anevoință se aplică în Ardeal legile unificate. Nu mă ocup de soluția dată de judecător speței din punctul de vedere al aplicării legii speculei, sentința mai are a fi apreciată de tribunal și de Inalta Curte de Casație. Rețin numai greutățile de procedură ce trebuie înlăturate sau apropiate cazului de magistrat prin interpretare și aceasta din pricină că factura legii este unilaterală. Acei care au alcătuit-o n'au știut seamă că în Ardeal aplicăm alt cod și altă procedură penală diferite de cele în vigoare în Regat. Autorii legii puteau scuti de atâta muncă și greutăți instanțele judecătorești din Ardeal dacă la începutul, sau la finele legii adăugau un singur articol măcar ce să precizeze că la aplicarea legii speculei în ori ce parte a țării are a se ține seamă numai de textele codului și procedurii penale române. Fără un asemenea text categoric, nu poate fi vorba socot ca în regiunea de drept penal al Ardealului să se aplice odată cu legea speculei regulile citării conf. art. 68, legea jud. de ocol din regal, legea micului parchet, regulile recursului conf. art. 107, legea jud. de ocoale etc., etc. ori art. 60 c. p. român.

Să controlăm din acest punct de vedere sentința judecătoriei de ocol Buziaș.

Din chiar continutul acesteia se vede, că în acest proces de speculă s'a mai pronunțat o sentință și o deciziune. Dosarul a mers de două ori înaintea tribunalului ca instanță de apel, iar sentința de care ne ocupăm este a treia pronunțată de judecătorie ca for de primă instanță. Mi se pare că și această a treia sentință va trebui anulată, deoarece s'a pronunțat în lipsa înfractorilor și fiind vorba de o infracțiune considerată delict ce se pedepsește cu închisoare corecțională, conform, art. 540 și 302 pr. p. desbaterea principală nu se putea ține în absența acuzatului. Cum judecătoria n'a amânat procesul conf. art. 540 al I pr. p. text de lege rămas în vigoare în Ardeal într-o cât n'a fost abrogat sau în locuit cu alte norme de procedură prin noua lege a speculei, subsistă nulitatea prev. de art. 384 pt. 6 și ultim pr. p. (Vezi: Deciziunea Casației S. II. Complexul Ardelean No. 550—1924. Ard. Juridic No. 20, din 15 Noemvrie 1924.)

Dar nu e numai atât. Din cele susținute de avocatul Ministerului de Industrie și consemnate în sentință nu știu dacă tribunalul putea proceda la anularea primei sentințe dat fiindcă părțile ce au apelat nu depuseseră amendă conform legii speculei art. 32 al 6. (Vezi aceeași Deciziune a Casației.) Că tribunalul a judecat numai peremptoriul anulând prima sentință este juridic, deoarece aceasta fusese pronunțată, procurorul retrăgându-și acuzarea (art. 384, p. 11, 553 al I și 323 pr. p.). Întrebarea este dacă tribunalul putea proceda astfel nedepunându-se amendă?

Că nu s'a declarat recurs și judecat conf. art. 105 legea judecătorilor de ocoale din vechiul regal și că ar fi autoritate de lucru judecat în speță, sunt opineri fără bază juridică, deoarece în teritoriul de drept al Ardealului, când legea nouă nu le indică, n'au ce cautiă regulile dreptului comun altul decât cel în vigoare aci. Art. 40 din legea speculei trebuie înțeles în acest senz, cu toate că această lege face din pricină că s'au ignorat regulile procedurii penale Ardelene, iar autorii legii n'au avut în vedere la alcătuirea acesteia de cât aplicarea ei în vechiul regal.

Cum e posibil deci ca numai prin interpretare în materie penală să se pronunțe hotărâri necesabile? Dar o repel era fatal să se întâmple așa dar nu numai cu legea speculei ci cu toate legile unificate exlinse ca alare în tot copriusul țării cum ar fi: legea sist. metric, măsuri și greutăți, monopol etc. Pricina? Toate aceste legiuri cu caracter penal au fost aplicate în Ardeal fără a se ține seamă că această parte a țării e guvernată de alt cod și procedură penală decât cele românești.

Sentința ocolului Buziaș însă mai este casabilă și din

alt punct de vedere. S'a aplicat de judecător art. 60 din Codul penal român, când în coprinsul aceleiași sentințe se aplică bine textele procedurii penale în vigoare în Ardeal. Or să știe că circumstanțele atenuante se aplică în Ardeal conform art. 91 și 92 Codul penal în vigoare aci.

Care a fost motivul acestei neînțelese de grave erori sentința n'o spune. Chestiunea aceasta a imposibilității aplicării aci a altor texte penale de cât cele ale Codului ardelean, discutată de mine pe larg altă dată, (vezi „Ardealul Juridic“ No. 17 din 1 Oct. 1922 Observațiuni și „Ard. Juridic“ No. 19, din 1 Noembrie 1922 Conflictul legilor de C. Bolez) o credem definitiv tranșată. Dar vina o poartă în principal tot legea unificată a speculei care necompletează cum este a fost aplicată sd litteram în Ardeal, și eroarea s'ar fi putut înlătura numai prin interpretare pe care de data asta magistratul n'a făcut-o.

În ce privește redactarea sentinței, ea este mai presus de ori ce laudă. Ca formă este aceea uzitată în Vechiul Regat. Desigur că în ce privește coprinsul sentințelor penale textul procedurii penale în vigoare în Ardeal (327) este complet până la minuțiositate prin opunere cu art. 191 și 161 pr. penala română care sunt cu mult mai concise în această privință. Pentru magistrații începători textul procedurii ardelenice e mai de preferat ca indicul de cum se alcătuiește o sentință penală. Relativ la inserarea în coprinsul sentinței a textului penal, procedura penală ardeleană nu-l cere în întregime, ca procedura penală română ce-l prevede sub pedeapsă de nulitate la contravenții (161) sau sub pedeapsa amenzii aplicate grefierului la delicta (101).

În ori ce caz dacă se trece în motivarea sentinței întregul conținut al textelor penale aplicabile nu e o greșală. Ar fi vorba numai de o muncă în plus, căci totul este ca să se specifice textele de lege călcate de infractor și acelea în baza cărora a fost pedepsit de instanță și să nu se calce alte reguli esențiale în rezolvarea spețelor de judecată. V. M. D.

Statutele „Societății de patronaj“ din Oradea-Mare

CAP. I.

Art. 1. — Se înființează în Oradea-Mare o asociațiune pentru ocrotirea deșinușilor majori și minori denumită „Societatea de patronaj din Oradea-Mare“. Sediul ei este în Oradea-Mare, în localul Tribunalului.

Durata asociației este pe timp nelimitat.

Art. 2. — Scopul asociației este moralizarea deșinușilor în timpul când sunt închiși precum și procurarea mijloacelor potrivite pentru a le ușura înlocuirea în viața cinstită și călăuzirea lor în spre bine.

Ocrotirea societății se înlunde:

a) asupra minorilor — copii și adolescenți, — infractori, sau numai moralmente abandonși, depravați ori prostituați;

b) asupra majorilor și minorilor condamnați definitiv la închisoare în timpul când sunt arestați și după eliberarea lor;

c) asupra condamnaților eliberați condițional.

Art. 3. — Sfera de activitate se extinde asupra teritoriului Tribunalului Oradea-Mare, adică, pe lângă minorii prevăzuți la art. 2, p. a., asupra celor deși-

nuși în închisorile aflătoare pe teritoriul acestui tribunal, precum și asupra celor eliberați din aceste închisori, cât timp domiciliază pe teritoriul asociației. Asemenia și asupra celor cari, deși eliberați din alte părți, doresc a se stabili pe teritoriul asociației.

Activitatea asociației se va desfășura presupunând că toți cei de mai sus, în afară de minori, cer benevol protecția asociației că, merită această protecție și dacă, în urma experienței directe a asociației sau recomandării altei asociații similare, ori autorităților încredințate cu directa lor supraveghere, dau speranțe la o bună purtare permanentă.

Art. 4. — Asociația își propune pentru a atinge acest scop a alege astfel de mijloace de la care poate aștepta un succes sigur ca de pildă:

a) a face educația minorilor și deșinușilor, împărțându-i cu un învățământ religios, moral, elementar și economic;

b) a se îngriji ca copiii și adolescenții delinvenți, cerșetori, prostituați sau vagabonzi să fie încredințați unor stabilimente sau persoane de încredere cari să se ocupe cu educația lor morală;

c) a cunoaște situația socială și materială a deșinușilor, precum și modul cel mai potrivit de ajutorarea lor și de a pregăti în deosebi eliberarea lor din închisoare;

d) a intermedia restabilirea legăturilor lor familiare;

e) a procura de muncă celor ce se eliberează;

f) a le procura uneltele de lucru, sau a-i plasa la stăpân, la ucenicie, îndrumându-i spre o viață cinstită;

g) pentru procurarea materialelor pe cont propriu a le asigura în vre-o prăvălie creditul prin garanțare pe cel mult doi ani, până la concurența unei anumite sume, sau a le da pentru scopuri similare un împrumut fără dobândă;

h) până când pot căpăta de muncă, a le procura hrană și îmbrăcăminte, iar în caz de boală a se îngriji de căutarea lor, plasându-i, după caz, în spitale, sanatorii de tuberculoși ori de alienați;

i) a le procura îmbrăcăminte sau a le răscumpăra îmbrăcăminte amanetată;

j) a le da bilet de transport pe calea ferată și un mic fond de cheltueli până la locul unde doresc a se stabili;

k) în cazuri excepționale, odată și pentru totdeauna, sau în mai multe rate, a le da ajutoare bănești;

l) prin protecții aleși dintre membrii asociației a menține legături personale cu cei ce se află pe teritoriul asociației, precum și a urmări purtarea lor, sprijinindu-i în caz de nevoie;

m) pe cei ce doresc a se stabili pe teritoriul altei asociații, în afară de acoperirea cheltuelilor de transport, a-i recomanda asociației respective.

Aceste mijloace de ajutor se vor aplica după caz, fie câte unul, fie mai multe deodată, după situația individului și puterea asociației.

Art. 5. — Supravegherea și ajutorul durează cât timp individul se află în închisoare, iar după eliberare timpul cât e eliberat condițional sau după împlinirea pedepsei 6 luni sau cel mult un an. Dacă vreuna din condițiile de ocrotire prevăzute de art. 5 încetează, protecția se abandonează.

Art. 6. — Asociațiunea este persoană morală și în acest scop se va obține autorizarea de funcționarea ei conform legii persoanelor juridice.

Ea este pusă sub directă supraveghere a Comitetului central al societăților de patronaj din București, sau, până la înființarea acestui comitet sub supravegherea Ministerului de Justiție.

Rapoarte anuale însoțite de câte un exemplar de pe buget și bilanț vor fi înaintate regulat acestui organ de control.

CAP. II.

Patrimoniul social, cotizațiile și membrii.

Art. 7. — Patrimoniul inițial inalienabil este alcătuit din fondul depus de membrii fondatori la înființarea asociației precum și din sumele ce se vor achita de către membrii fondatori înscrși ulterior.

Modul de complectare al patrimoniului inițial inalienabil se va face prin înscrierile membrilor fondatori ulteriori potrivit art. 9, prin donațiuni le fără destinație anumită precum și prin o cotă parte din excedentul veniturilor anului expirat, colă pe care o va hotărî facultativ în fiecare an adunarea generală.

Art. 8. — Venitul asociației e alcătuit din:

- a) cotizațiile lunare ale membrilor ordinari, precum și cele benevole ale membrilor onorifici;
- b) dobânzile sau venitul sumelor depuse în folosul asociației;
- c) donațiunile benevole, în afară de cele dela art. 7 al. 2;
- d) venitul reprezentațiilor teatrale, concertelor și seratelor aranjate în folosul asociației;
- e) ajutoarele date de Stat.

Aceste venituri se pot întrebuința pentru acoperirea cheltuielilor conform cu statutul asociației. Avere fundamentală a asociației prevăzute la art. 7 trebuie însă să rămână neatinsă și numai în cazuri excepționale adunarea generală poate aloca pentru nevoile stricte ale asociației o sumă care să nu depășească din fond.

Art. 9. — Membrii asociațiunii sunt:

- a) membrii onorifici;
- b) membrii fondatori și
- c) membrii ordinari.

Membrii onorifici sunt aleși de adunarea generală din rândul acelor cari în jurul scopului asociației și, în genere, în relațiile sociale și-au câștigat merite deosebite de muncă, cinste și corectitudine.

Membrii ordinari sunt acei cari au luat parte la înființarea societății, semnând actul constitutiv și care achită odată pentru totdeauna o sumă globală de minimum 100 lei, sau acela care deși nu a luat parte la semnarea actului constitutiv achită după înființarea asociației o sumă de minimum 2000 lei taxă de fundație, fără stipularea vreunui scop anumit. Deosebit de taxa de fundație membrii fondatori sunt obligați a plăti și cotizația de membru pe un an de zile.

Membrii ordinari pot fi orice persoană majoră fără deosebire de sex, confesiune sau profesiune, care intră în asociație achitând cotizații lunare și care își ia asupra sa obligația de a sprijini activitatea asociației pe un timp nedeterminat sau determinat socotit anual.

Membrii ordinari plătesc o cotizație anuală de cel puțin 120 lei achitată fie lunar fie deodată pe întreg anul.

Membrii ordinari și membrii fondatori au drepturi egale.

Calitatea de membru încetează prin demisia dată la finele anului pentru care și a luat obligația sau prin excludere.

CAP. III.

Comitetul de direcție, comitetul de patronaj și organele de control.

Art. 10. — Organele principale ale asociației

- a) adunarea generală
- b) comitetul de direcție;
- c) comitetul de patronaj;

d) președintele, care este persoana însărcinată de adunarea generală cu exercițiul puterii executive.

Art. 11. — În luna Ianuarie a fiecărui an se ține adunarea generală. Ea este alcătuită din membrii onorifici, fondatori, ordinari.

Adunarea generală extraordinară pentru diferite motive va fi convocată de atâtea ori când președintele sau comitetul de direcție va crede de cuviință.

Art. 12. — Pentru ca adunarea generală să poată fi ținută este necesară o convocare făcută prin invitații personale sau prin publicitate prin cel puțin unul din ziarele din localitate și cu cel puțin 8 zile libere înainte de ziua adunării.

Prezența a cel puțin 20 membri este absolut necesară.

Dacă la primul termen nu s'ar prezenta acest număr, la al doilea termen ce va avea loc după 8 zile fără invitații, se va decide cu oricâși membri, obținându-se însă majoritatea absolută.

Art. 13. — Atribuțiile adunării generale sunt următoarele:

- a) alegerea membrilor onorifici, a comitetului de direcție și a comitetului de patronaj;
- b) deciderea asupra rapoartelor ambelor comitete și controlul activității și gestiunii organelor de direcție și control;

- c) modificarea statutelor;
- d) deciderea lichidării asociației;
- e) dezbaterile și deliberarea asupra propunerilor ce cad în competența asociației;
- f) excluderea membrilor;
- g) celelalte atribuțiuni compatibile cu esența asociației date de art. 8 din legea persoanelor juridice.

Art. 14. — Nici o discuțiune nu va putea avea loc de cât asupra chestiunilor puse la ordinea zilei.

În acest scop propunerile ce urmează a fi înaintate adunării generale trebuie predate președintelui cu cel puțin 3 zile libere înainte adunării generale.

Propunerile înaintate mai târziu sau în cursul adunării generale se vor fixa pentru adunarea generală următoare, exceptând cazul când două treimi din adunare voesc a decide imediat asupra lor.

Art. 15. — Nici o deciziune nu se va putea lua decât cu majoritatea absolută (jumătate plus unul) a membrilor prezenți.

La dorința a trei membri alegerile se vor face prin vot secret.

Procesul verbal al adunării se semnează de președinte și secretar și se verifică de doi membri prezenți.

Art. 16. — Comitetul de direcție se compune din

1. un președinte;
2. un vice-președinte;
3. un secretar;
4. un casier;
5. trei cenșori.

Președintele, vice-președintele și ceilalți membri ai comitetului de direcție se aleg pe 2 ani și după expirarea acestui termen pot fi realeși. Membrii comitetului de patronaj se aleg numai pe un an și deasemeni pot fi realeși.

Art. 17. — Comitetul de patronaj se compune din cinci membri ordinari, în afară de cei aleși în comitetul de direcție. Ca preferință va fi alcătuit dintr'un medic, un profesor sau învățător, un magistrat, o doamnă și un preot. Pentru acest din urmă loc se vor alege atâția preoți câte confesiuni sunt recunoscute de Stat, activitatea fiecăruia din ei urmând a fi folosită potrivit confesiunii individului luat sub protecție.

Aceste 5 persoane pot fi însărcinate de comitetul de direcție să facă orice anchete, să viziteze pe copiii și adolescenții neglijanți, moralmente părăsiți sau postituați precum și pe deținuții în închisoare, sau pe eliberații puși sub protecția asociației.

Art. 18. — În caz când unul sau mai multe din locurile prevăzute pentru ambele comitete devin vacante, la caz de nevoie până la convocarea adunării generale ele se vor completa prin cooptarea de către comitetul de direcție a membrilor activi ce vor accepta postul.

Art. 19. — Ori care din membrii asociației poate

lua sub protecție sa pe unul său mai mulți din indivizi majori sau minori aflați în stare de libertate cari înfrung condițiile din art. 2 și 3. Ei se numesc protectori și numărul lor nu este limitat.

Membrii cari au luat sub protecție lor pe vre-un minor sau eliberat, se vor chema în tot timpul protecției la ședințele comitetului de direcție pentru a raporta asupra purtării protejului. Protectorii cari funcționează în județ pot să înainteze astfel de rapoarte în scris.

Art. 20. — În competența comitetului de direcție aparțin toate dispozițiile cari conform statutelor sunt necesare la atingerea scopului asociației și cari nu sunt rezervate adunării generale.

Astfel comitetul de direcție decide asupra celor ce trebuie protejați, asupra felului măsurii și duratei ocrotirii precum și asupra alegerii protectorului. Cad de asemeni în competența comitetului de direcție dispozițiile privitoare la administrarea averii societății.

Art. 21. — Comitetul de direcție se întrunesc cel puțin odată pe lună, în urma convocării președintelui.

Pentru șinerea ședințelor, în afară de președinte sau vicepreședinte, este necesară prezența a cel puțin trei membri.

Hotărârile se iau cu majoritatea de voturi. În caz de paritate a voturilor se primește propunerea la care președintele aderă.

Art. 22. — Președintele reprezintă asociația față de autorități și persoanele în afară de asociație, el convoacă adunarea generală și el preșidează ședințele lunare, eventual ședințele ambelor comitete.

El execută hotărârile comitetului; în baza autorizației acestuia el ordonancează orice cheltuieli.

În speranța aprobării ulterioare a comitetului și numai în cazuri urgente, pentru ajutorarea eliberaților sau în alte cazuri cari nu suferă amânare, dispune singur președintele. Aceste cheltuieli nu pot însă depăși lunar suma de Lei 2000.

Președintele se îngrijește să obțină dela parchetul tribunalului cărți de intrare liberă în localul închisoarei pentru membrii comitetului de direcție și ai comitetului de patronaj.

Art. 23. — Președintele controlează casieria, poate examina oricând registrele de administrație și dosarele fiind dator a controla casieria cel puțin de două ori pe an.

El este în drept a înlocui în mod provizoriu pe funcționarii și servitorii asociației și ai suspenda din serviciu, fiind dator a anunța comitetului motivul acestor dispoziții.

Art. 24. — În caz de împiedecare președintele este înlocuit de vice-președinte, iar acesta de membrul încredințat de comitetul de direcție.

În îndeplinirea chemării sale președintele poate

cere sprijinul comitetului și al oricărui membru al asociației.

Art. 25. — Secretarul și casierul asociației sunt subordonați președintelui și sunt datori a executa îndrumările lui.

Casierul nu achită nici o cheltuială fără aprobarea scrisă a președintelui.

Desbaterile fiecărei ședințe a comitetului de direcție vor fi consemnate de către secretar într'un proces verbal care rămâne în arhiva societății (condiția de procese verbale). Orice corespondență este semnată de președinte și secretar.

Art. 26. — Cenzorii sunt organele de control al patrimoniului social. Ei controlează în majoritate cheltuielile ordonate de președinte, comitetul de direcție sau adunarea generală, precum și încasările asociației. Impreună cu casierul întocmesc anual bugetul și bilanțul societății.

Impreună cu casierul cenzorii iau măsuri ca patrimoniul social să fie cât mai bine administrat, fructificat și depus în băncile importante din localitate.

La începutul anului după ce adunarea generală verifică raportul cenzorilor, bilanțul și bugetul, cenzorii iau măsuri pentru a da o cât mai înlinsă publicitate asupra administrării fondurilor societății. În afară de raportul adresat anual autorității superioare de control, suma veniturilor și cheltuielilor se va publica și în organele de publicitate locale ce se vor oferi să le publice gratuit.

Cenzorii au dreptul a controla și arhiva societății.

Art. 27. — În caz de nevoie comitetul angajează funcționare și servitori, fixând din venitorile asociației retribuțiile acestora.

Funcționarii și servitorii se angajează pe perioadă de funcționare a comitetului de direcție respectiv, cu clauze că ei pot fi dispensați imediat din orice motive de către comitetul de direcție, sau președinte, chiar înaintea expirării acestui termen.

CAP. IV.

Excluderea membrilor, lichidarea și dispozițiuni generale

Art. 28. — Un membru de orice categorie (onorific, fondator ordinar) poate fi exclus în cazul când în mod vădit lucrează împotriva intereselor societății sau când conduita sa morală devine incompatibilă cu calitatea de membru al asociației.

În ce privește celelalte drepturi ale membrilor retrași sau excluși se vor urma dispozițiile legii persoanelor juridice.

Art. 29. — Lichidarea forțată sau benevolă a asociației se va face potrivit art. 54—65 legea persoanelor juridice, ale cărei dispozițiuni se vor aplica

dealte în toate chestiunile nerezolvate de prezentul statut.

În privința lichidării voluntare adunarea generală poate hotărî numai când propunerea de lichidare este înaintată motivat de către comitetul de direcție.

În caz de lichidare, averea asociației trece în folosul societății de patronaj sau binefacere desemnată de adunarea generală în cazul când la data lichidării comitetul central al societăților de patronaj nu ar exista.

Art. 30. — Primul an de funcționare se va socoti dela înființarea asociației până la 1 Ianuar 1926. Oradea-Mare, 8 Noembrie 1924.

I. Comitetul de Direcție

Președinte: *Emil Fildan*, procuror general.

Vice-președinte: *Dr. Iuliu Hoványi*, decanul Academiei de drept.

Secretar: *George P. Docan*, magistrat.

Casier: *Victor Stănescu*, secretar Parchetului general, *Dr. Sever Andru*, avocat.

Cenzori: *Eugenia Speranța*, profesor, *Alex. Paximade*, directorul băncii Marmarosch.

II. Comitetul de Patronaj

Preoți: *Protopop Andrei Horvath*, gr. ort. *Protopop Gheorghe Maior*, gr. cath. *Protopop Lestyan Endre*, rom. cath. *Protopop Materny Imre*, lutheran. *Protopop Csernak Béla*, reform. *Primăria Fuchs Beniamin*, creșt. orth.

Magistrat: *Dr. Schetan*, consilier Curtea de Apel.

Medic: *Dr. N. Rusdea*, șeful Spitalului de alienați.

Profesori: *Eugenia Drăganescu*, dir. șc. com. de lete, *D. Joanovici*, profesor și scriitor.

Tablou de membrii fondatori, semnați în actul constitutiv

1. *Dr. Andru Sever*, avocat.
2. *Bota George*, directorul școlii normale de băieți.
3. *Dr. Cheftan Simion*, consilier de Curte de Apel.
4. *Docan P. George*, magistrat.
5. *Domokos Ladislau*, consilier de Curte.
6. *Dumitrescu Albert*, primpreședintele Tribunalului.
7. *Fildan Emil*, procuror general.
8. *Dr. Grosz Menyhert*, medic.
9. *Dr. Hoványi Iuliu*, decanul Academiei de drept.
10. *Ionescu T. Nicolae*, profesor.
11. *Dr. Lestyan Andrei*, protopop rom. cath.
12. *Maior Gheorghe*, protopop gr. cath.
13. *Manca St. Bogdan*, magistrat.
14. *Manolescu I. P.*, consilier agricol.
15. *Mavrodin Anastase*, profesor.
16. *Dr. Mumtănu Leonțin*, șeful laboratorului de igienă.
17. *Niciu M. Mircea*, procuror de curte.
18. *Paximade Alexandru*, direct. băncii Marmarosch-Blank.
19. *Dr. Tușdea Nicolae*, directorul ospiciului de alienați.
20. *Sofronie Ghearghe*, profesor.
21. *Szöllösy Iuliu*, magistrat.
22. *Speranța Eugenia*, profesor.
23. *Stambuleanu Chr.*, consilier de Curte.
24. *Stănescu N. Victor*, secretarul Parchetului General.
25. *Sovrea Valeriu*, primprocuror.
26. *Tatray Solomon*, avocat.

Observațiuni. Aplicarea pedepselor nu este partea cea mai importantă a științei penale. Educarea și refacerea lor morală este tot atât de capitală, căci dacă prima reprimă, a doua reface. Știința penitenciară s'a născut tocmai din ideea necesității găsi-rei unui cât mai bun sistem penitenciar, care să îndeplinească opera de refacere morală a delicvenților. Dar și sistemele variabile, aplicabile cu mai mare sau mică diligență, de către oameni cu o chemare de cele mai multe ori dubioasă, nu sunt indicate pentru a ajunge scopul pedepsei, care în principiu trebuie să fie moralizarea infractorului. Desigur că dela călugărul Mabillon și Bentham precursorii științei penitenciare și până astăzi sistemele au variat după concepția legiuitorilor, cari au adoptat un sistem sau altul; dar nici unul din aceste sisteme nu a înlăturat nici comiterea infracțiunilor și nici recidiva și aceasta pentru că penitenciarul nu poate înbrățișa complexa chestiune a refaceri morale și a menținerii ei. Penitenciarul nu se poate ocupa de viitorul infractor, fiindcă nu are nici o putere asupra lui, după cum nu se poate ocupa de cel liberat, fiindcă a eșit de sub fatala sa privighere și adesea cu câtă greutate și în ce măsură se ocupă de cel aflat sub autoritatea sa!

Trebuie deci ca opera încercată de penitenciar să fie complectată printr'o operă de asistență socială — prin ajutorul societăților de patronaj. Societatea are datoria ca în fiecare moment să vie cu sprijinul moral și material atât pentru a evita comiterea unei infracțiuni (protecția în special a minorilor) cât și pentru a repune în societate ștergând pe cât se poate de pe fruntea condamnatului stigmatizarea lăsată de penitenciar. Nu este vorba numai de ce se numește în limbajul juridic obișnuit reabilitarea. Am putea întrebuița un termen mai potrivit: reclassarea, care e însăși transformarea sufletească a celui condamnat și acordarea unei posibilități materiale ca efectul refacerii morale să se mențină. La ce-ar servi oare educarea lui, dacă după eșirea din penitenciar ar fi nevoit, sau ar fi lăsat să se reîntoarcă în mediul din care a plecat? Sprijinul moral și material nu trebuie să înceteze nici în timpul executării pedepsei și nici după eliberare, fără riscul recidivei. Sau acesta e pericolul mare ce trebuie înlăturat.

Societățile de patronaj private sunt deci menite de a împlini ceea ce Statul nu poate

face. Ele vor avea de scop protecția minorilor, atât cei delicvenți, cât și cei nedelicvenți, dar care prin lipsa de sprijin moral sau material sunt pe punctul de a deveni. E vorba de protecțiunea condamnatului în timpul executării pentru moralizarea lui și protecțiunea eliberaților de orice categorii, care eșind din penitenciar, s'ar găsi în nepuință de a-și găsi imediat o ocupațiune care să le asigure existența — fie din cauza repulsiunii și temerei pe care acestea o inspiră societății, fie din cauza slăbirei fizice în care s'ar putea găsi, sau a lipsei de lucru. Societățile de patronaj au această menire de a interveni imediat și cu folos în ajutorul celui fără un astfel de sprijin — în lipsa căruia tentațiunea infracțiunii ar putea să încolțească iarăși în sufletul lor.

Trebuie s'o spunem cu regret că în țara noastră, atât de binecuvântată în atâtea direcțiuni, ne lipsesc aproape complect aceste societăți și aceasta din cauză că inițiativa privată este încă prea puțin dezvoltată. Și societățile de patronaj, dacă trebuiesc controlate de Stat, trebuie însă pentru a fi eficace să fie rezultatul inițiativei private, care fie că și-ar găsi origina într'un spirit de solidaritate socială, fie într'un spirit de castă sau de utilitate, nu importă, dar necesitatea lor nu poate fi tăgăduită. Nu este în intențiunea noastră de a arăta marea lor utilitate. Ea este prea cunoscută pentru a insista mai mult asupra lor. Dar ținem să reamintim atențiunii atât lumii juridice, cât și tuturor ramurilor de bine, de opera necesară ce pot cădi prin ajutorul eficace, venind în ajutorul celor lipsiți de sprijinul necesar.

În special legislațiunile moderne relativ la minori prevăd înființarea unor astfel de societăți, cari alături de judecătorul minorilor sunt indicate de a avea controlul minorilor, cari cad sub patronajul lor. Noul anteproiect român relativ la minori prevede înființarea unor stabilimente de educație, precum și plasarea lor în stabilimentele caufabile publice și private. Dar unde sunt aceste? Le va înființa Statul sau vor rămânea pe seama inițiativei private? Ne temem că noua legislație privitoare la minori în unele părți ale țării vor rămâne inaplicabile din cauza lipsei unor astfel de instituții, după cum a rămas fără aplicație art. 62 din Codul penal român, care prevede măsuri de educație contra minorului delicvent ce a lucrat fără discernământ, prin așezarea într'o mănăstire

transformată într'un institut corector. În Vechiul Regat nu există vre un astfel de institut corector.

Legea relativ la înfrânarea vagabondajului și cerșătoriei din 1921 este cea dintâi operă legislativă română care creiază instituții de ocrotire, de corecțiune și coercițiune prin înființare de ospicii pentru infirmi, neputincioși și bătrâni, școli de îndreptare pentru minori și colonii de muncă pentru majori. De cât, acestea sunt prea puține și numai în unele părți ale țării. Altă dată în Moldova cerșetorii își aveau breasla lor bine organizată, iar hrisoavele ne vorbesc că Ștefan cel Mare pe la 1480 și mai târziu Petru Rareș și Ilieș Vodă au reglementat practica cerșătoriei, care devenise o meserie, după concepțiile cari puteau domni în acele timpuri relativ la pericolul social al acestei categorii sociale. De aceia nu e de mirare că breasla cerșetorilor — pepiniera constantă a criminalilor și infractorilor de orice categorie — a durat în Moldova, sub presidenția așa zisului Staroste, până pe la anul 1860, când a fost desființată, fiindcă s'au descoperit abuzuri în favorurile ce se acordau breslei de către organele comunale. În Muntenia energicul Vlad Tepeș a rezolvit chestiunea vagabondajului și cerșătoriei prin înființarea unui azil, în care plasând pe toate aceste lepădături sociale, le-a dat foc.

Concepțiile moderne nu mai admit rezolvirea chestiunii nici prin acordare de privilegii cum s'a făcut în Moldova, nici chiar soluția lui Vlad Tepeș, care încă de pe atunci preconiza, în felul său, azilurile.

La noi s'a făcut un mare pas prin legea relativ la vagabondaj și cerșătorie, care are un singur neajuns: lipsa instituțiilor de patronaj în număr suficient și deci imposibilitatea de a se aplica legea în toate părțile țării.

În anul trecut la Cluj s'a înființat cea dintâi comisiune de supraveghiere a minorilor, instituită în baza legii XXXVI—1908, sub presidenția dlui *St. Laday*, vicepreședinte *G. Haupt* și *V. M. Dimitriu* președinte de senat și s'a numit un comitet de patronaj. Nu știm însă dacă acest comitet funcționează sau nu și care îi sunt rezultatele.

De data aceasta însă avem plăcerea de a semnala înființarea societății de patronaj din Oradea-Mare, ale cărei statute le reproducem, și al cărui scop este tocmai de a înbrățișa complexa chestiune a ajutorului moral pe care aceste societăți sunt menite

să le aibă. N'am dori decât ca inițiativa dela Oradea să aibă imitatori în cele mai multe centre, pentru a se dovedi că în aceste vremuri de delasare morală pot exista și oameni de bine, cum sunt fondatorii din Oradea, pentru care preocupările remediilor sociale devin un scop în viață.

V. P. Pastia
magistrat, Cluj.

JURISPRUDENȚA STABILĂ

DE

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Recurs necontrasemnat de avocat. Aplicarea art. 40 din legea Corpului de avocați. Recurs nul. (Decizia 371—924).

SECȚIUNEA III

Decizia No. 371—924.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Jager Iacob în contra sentinței Tribunalul Dej No. Mor. 1602—921 în proces cu Regia M. Statului.

În lipsa părților necitate.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

Curtea, deliberând, văzând că recursul nu este contrasemnat de un avocat conform dispozițiilor art. 40 al „Legii pentru organizarea și unificarea corpului de avocați“.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii. Anulează recursul lui Iacob Jager.

Data în camera de consiliu azi 29 Februarie 1924.

INFORMAȚIUNI

Luni 5 Ianuarie curent dl Ministru al Justiției a prezida solemnitatea deschiderii tribunalului din nou înființat la Făgăraș.

Invitată oficial la participare, revista noastră prin directorul său dl V. M. Dimitriu a expediat cu aceasta ocazie următoarea telegramă prezidentului sârbărei:

„Neputând fi față la sărbătoarea judecătorească când, inaugurați astăzi tribunalul Făgăraș, exprim Excelenței Voastre în numele revistei „Ardealul Juridic“ și al meu personal toată bucuria entuziastă pentru opera de întărire a justiției române pe care o înfăptuiți astfel în părțile Ardealului.

Munca încordată pentru unificarea legislației și consolidarea dreptății românești, începută aci prin românizarea justiției mai întâi și pe care noi cei grupați în jurul „Ardealului Juridic“ o ducem de patru ani, primește un nou imbold și încurajare patriotică prin înmulțirea instanțelor judecătorești în aceste părți unite ale românismului.

Fie ca judecătoria română ca factor hotărâtor de muncă în opera de consolidare a justiției țării să lucreze mereu cu râvnă și demnitate la înălțarea prestigiului său și cinstirea justiției române.

Fie ca aceasta magistratură eroică și naționalistă organizată acum pe baze sigure și înțelepte, aplicând legile prezente ca și pe cele unificate, ce-și așteaptă înfăptuirea sub patriotica D-voastră îngrijire, să contribuie la progresul științei dreptului nostru românesc moștenit de la străbuni și să aprindă în aceste tinuturi făclia genului de drept al gîntei latine“.

LEGE

PENTRU

REPRIMAREA UNOR NOUI INFRACTIUNI CONTRA LINIȘTEI PUBLICE *

(Promulgată prin înaltul decret regal No. 4.100 din 1924 și publicată în Monitorul Oficial No. 279 din 19 Decembrie 1924)

Art. 1. — Simplul fapt al asocierii în scopul de a prepara, sau de a executa crime în contra persoanelor sau proprietăților, oricare ar fi durata asociației, sau numărul membrilor ei, precum și orice înțelegere stabilită în același scop, constituie un delict în contra liniștei publice și se va pedepsi cu închisoare dela 5—10 ani, cu amendă dela 10.000—100.000 lei și cu interdicțiunea corecțională.

Se va aplica maximumul acestei pedepsei când asociația sau acei cari stabiliseră înțelegerea aveau calitatea de funcționari publici sau vor fi plătiți sub orice formă de stat, județ sau comună, precum și în cazul când formarea asociației sau stabilirea înțelegerii s'a făcut într'un local consacrat cultului, învățământului sau educațiunii, sau într'o instituțiune de Stat, județeană sau comună, ori recunoscută de vreuna din aceste autorități,

Art. 2. — Aceeași pedeapsă se va aplica și acelor cari se vor fi afiliat cu știință la o asociațiune formată în scopul specificat în articolul precedent sau vor fi participat la o înțelegere stabilită în același scop.

Art. 3. — Provocarea directă la infracțiunile de mai sus, prin daruri, promisiuni, instrucțiuni, amenințări, abuz de autoritate sau de putere, se va pedepsi cu pedeapsa prevăzută la art. 1, când provocarea n'a fost urmată de efect.

Art. 4. — Pedeapsa prevăzută la art. 1 se va aplica și acelor cari vor da instrucțiuni pentru fabricarea, mănuierea sau întrebuințarea mașinilor, armelor instrumentelor sau oricărui alt mijloc cu știință că scopul urmărit prin întrebuințarea acestor mijloace era executarea unei crime în contra persoanelor sau proprietăților.

Art. 5. — Se va pedepsi cu închisoarea dela 5—10 ani, cu amendă dela 10.000—100.000 lei și cu interdicțiunea corecțională, oricine cu știință va înlesni pe autorii infracțiunii dela art. 1, procurându-le instrumente pentru comiterea crimelor, mijloacele de corespondență sau propagandă, locuința sau locul de întâlnire, loc de scăpare sau loc pentru dosirea materialelor destinate executării crimelor.

Art. 6. — Persoanele cari s'au făcut culpabile de infracțiunile menționate în articole precedente, vor fi apărute de pedeapsă dacă înainte de orice urmărire vor fi încunoștințat autoritățile competente despre existența asociației sau înțelegerii, sau cari, chiar după ce s'au început urmărirea sau descoperirea culpabililor, vor fi înlesnit arestarea acelor autori sau complici.

Art. 7. — Se va pedepsi cu închisoare dela 2—5 ani, cu amendă dela 2.000—10.000 lei și cu interdicțiune corecțională toți acei cari prin discursuri, cuvântări, strigări, cântece sedicioase, sau amenințări rostite în public, prin viu graiu, vor fi provocat direct

la comiterea unei fapte calificată crimă.

Provocarea directă la delictul prin aceleși mijloace se va pedepsi cu închisoare dela 6 luni la 2 ani, cu amendă dela 1.000—5.000 lei; iar dacă delictul la care s'a făcut provocarea este pedepsit de lege mai ușor, se va aplica aceea pedeapsă.

În cazurile alineatelor precedente, dacă provocarea a fost urmată de execuțiune sau de o tentativă, provocatorii se vor pedepsi întocmai ca autorul.

Art. 8. — Pedepsele prevăzute în articolul precedent și după deosebirile acolo stabilite, se vor aplica și acelor cari personal vor fi provocat direct la comiterea unei infracțiuni calificată crimă sau delict, prin răspândirea în public sau prin expunerea vederii publice, de: scrieri de orice fel, ziare, corespondențe, gravuri, deseme, afișe, embleme, imprimare clandestine, filme, anunțuri luminoase sau alte asemenea.

Art. 9. — Acei cari prin mijloacele arătate în art. 7 și 8 vor fi lăudat fapte calificate crime sau delict, sau vor fi lăudat pe autori sau complici pentru crimele și delictul ce le-au săvârșit, se vor pedepsi cu închisoare dela 6 luni la 2 ani, cu amendă dela 500—4.000 lei și cu interdicțiunea corecțională.

În cazul când delictul prevăzut de acest articol a fost săvârșit prin mijloacele arătate de art. 8, precum și în cazul delictului prevăzut de art. 8, dacă autorul nu este cunoscut, se va urmări și pedepsi pentru publicațiunile neperiodice: editorul sau în lipsa lui tipograful; pentru cele periodice: directorul sau în lipsă redactorul; iar pentru imprimarele clandestine: vânzătorul sau colportorul, dacă nu vor arăta pe nici una din persoanele responsabile după lege sau pe acel dela care dețin imprimare.

Art. 10. — Faptul de a expune sau purta în public embleme, insigne, steaguri sau pancarte, când prin aceasta se manifestă afilierea la asociațiunile sau înțelegerile prevăzute de art. 1 sau se aduce aprobarea în mod neîndoios vreunui fapt prevăzut și pedepsit de legea de față sau codul penal, sau când după circumstanțe aceasta va constitui o ațătare, stârnire sau încurajare la rebeliune sau la dezordine, se va pedepsi cu închisoare dela o lună până la 6 luni și cu amendă dela 1.000—10.000 lei.

Art. 11. — Se consideră ca delict și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 5—10 ani, cu amendă dela 10.000—100.000 lei și cu interdicțiunea corecțională:

a) Faptul de a intra în legătură cu vreo persoană sau asociațiune din străinătate în scopul de a primi instrucțiuni sau ajutoare de orice fel pentru pregătirea revoluțiunii comuniste;

b) Faptul de a lucra, prin mijloace teroriste la schimbarea ordinii sociale și politice din România;

c) Faptul de a ajuta cu știință în orice mod o asociațiune din străinătate care ar avea de scop să lupte prin mijloacele de sub lit. b contra instituțiilor și ordinii de Stat în România;

d) Faptul de a deveni cu știință membru al vreunela din asociațiunile prevăzute în alin. c de mai sus.

Art. 12. — Orice provocațiune directă prin mijloacele arătate de art. 3, 7 și 8 adresată militarilor, în scopul de a-i îndepărta de la îndatoririle lor ostășești sau de a introduce dezordine în armată sau celor dela vatră de a nu răspunde chemării lor, când provocarea a fost sau nu urmată de efect, se va pedepsi cu închisoare dela 3—6 ani, cu amendă dela 2.000—10.000 lei și cu interdicțiunea corecțională.

Când provocarea a fost urmată de efect ea se va judeca de tribunalele militare.

Când provocațiunea prin mijloacele arătate mai sus va fi adresată personalului serviciilor civile indispensabile apărării naționale sau ordinii publice urmată sau nu de efect, pedeapsa va fi dela 1—2 ani și amendă dela 1.000—5.000 lei.

Pedeapsa prevăzută în alin. 1 al acestui articol se va pronunța și în contra acelor cari prin aceleași mijloace vor provoca direct la comiterea de acte cu scop de a micșora producțiunea necesară apărării naționale, de a împiedeca repararea sau transportarea materialului necesar apărării naționale sau la distrugerea acestui material, fie că provocarea a fost sau nu urmată de efect.

Art. 13. — Oricine în mod clandestin va fabrica sau strânge, va transporta, va păstra sau procura arme de foc sau munițiuni de orice fel, mașini infernale, și explozibile, omoritoare sau incendiatoare, se va pedepsi cu închisoare dela 2—5 ani, cu amendă dela 2.000—10.000 lei și cu interdicțiunea corecțională.

Armele, munițiunile, mașinile și explozibilele se vor confiscă.

Art. 14. — Autorii cunoscuți răspund, potrivit dreptului comun, de infracțiunile, calificate crime sau delicta, săvârșite în mijlocul unei mulțimi tumultuoase.

Când autorii acestor infracțiuni nu pot fi descoperiți, se vor pedepsi în caz de crimă cu închisoare dela 7 luni la 2 ani și în caz de delict cu închisoare dela 2 la 6 luni, oricare din aceia cari se vor prinde la locul sau în apropiere locului unde s'a săvârșit infracțiunea și cari se vor dovedi că voluntar manifestau în mijlocul mulțimei tumultuoase.

Art. 15. — În cazurile de sub art. 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14 și 15 de mai sus, dacă culpabilul este funcționar public sau plătit sub orice formă de Stat, județ sau comună, se va aplica maximum pedepselor stabilite în acele articole.

Art. 16. — Se vor pedepsi cu amendă dela

500 la 5.000 lei:

Tatăl sau mama minorilor, precum și orice persoană însărcinată cu supravegherea și educațiunea acestora, când din cauza acțiunii, atitudinii sau toleranței lor, minorul până la 15 ani se va găsi luând parte la manifestațiuni turburătoare ordinii publice și aceasta independent de pedepsele cuvenite minorului pentru infracțiunile săvârșite și stabilite după normele de responsabilitate ale dreptului comun. În caz de recidivă, pedeapsa se va îndoi.

Art. 17. — Competința instanței de judecată cu privire la infracțiunile din această lege se stabilește conform dreptului comun și Constituției.

Competința va aparține instanțelor militare pentru toate infracțiunile de mai sus când vor fi fost comise pe un teritoriu pus sub stare de asediu.

În nici un caz, nu pot fi considerate ca infracțiuni politice delicta prevăzute de această lege cari s'au executat, încercat sau pregătit a fi executate prin mijloace teroriste.

Art. 18. — În toate cazurile prevăzute de articolele precedente, instanțele de judecată vor putea interzice, dela început sau în cursul desbaterilor, în total sau în parte, reproducerea sau dările de seamă a desbaterilor în măsura în care aceste dări de seamă ar putea constitui un pericol pentru ordinea publică.

Interdicțiunea va fi pronunțată de instanțe după cererea Ministerului Public.

Oricine va contraveni interdicțiunii va fi judecat de tribunalele ordinare și se va pedepsi cu închisoare dela 2 până la 6 luni.

Art. 19. — Toate infracțiunile flagrante prevăzute de această lege când vor fi de competența tribunalelor ordinare se vor judeca de aceste tribunale după procedura legii micului parchet din 13 Aprilie 1913, care se extinde pe tot teritoriul țării în ce privește aceste infracțiuni, afară de infracțiunile comise prin presă.

Art. 20. — Interdicțiunea corecțională constă din oprirea exercițiului unuia sau mai multor din următoarele drepturi:

1. De a fi ales sau alegător:

2. De a fi jurat sau expert:

3. De a ocupa funcțiuni publice:

4. De a poseda sau a purta arme:

Durata interdicțiunii va fi dela 3—10 ani.

Art. 21. — În caz de recunoaștere a circumstanțelor atenuante, normele de drept comun referitoare la micșorarea pedepselor se aplică și în ce privește infracțiunile pedepsite prin legea de față.

Art. 22. — Amenzile pronunțate în virtutea acestei legi, în caz de insolvabilitate, vor fi transformate în închisoare, conform procedurii legii din 24 Martie 1923, pentru majorarea amenzilor.

Art. 23. — Sunt și rămân abrogate toate dispozițiunile contrarii legii de față.